

ВРШАЧКИ ГЛАСНИК.

ЛИСТ ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ И ПРОСВЕТНЕ ИНТЕРЕСЕ.

Изази сваке недеље на табак.

Цена му је годишње . . . . . 4 форинта
 „ „ „ на по године . . . . . 2 „
 „ „ „ на четврт године . . . . . 1 „
 За Србију, Црну Гору, и остале стране земље
 6 фор. или 12 динара год.

Власник и уредник:

МИЛАН КАСАНОВИЋ.

Рукописи шаљу се уредништву а претплата администрацији
 Рукописи не враћају се натраг. Неплаћена писма не примају се.

ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ Ю НОВ.

Огласима је цена од реда ситних слова

За први пут . . . . . 5 новч.
 „ други пут . . . . . 4 „
 „ трећи пут . . . . . 3 „
 сем бљевошине од 30 новчића за сваки оглас
 За „придослао“ 50 новчића од реда.

Општа криза.

У данашњем друштву, тако рећи, у свима сталекима често се појављују тако зване кризе. Фабрике се затварају, трговци, и кредитни заводи падају; у опште индустријалци, који већим капиталом располажу коначно пропадају тако, да се више никад не дигну. А шта да рекнем о малом сопственику, о малом занатлији? Он сиром губи и оно мало својине, са којом се дичио и која га онако радосна засленила, те није могао предвидети своју вечиту пропаст у данашњој швиндлерској борби, велим у борби, са надмоћнијим капиталистима, који да би своју себичност на уштрб хиљаде других сиромашнијих заситили, служе се свакојаким средствима да своје лоше производе протуре; и док они тако заварavajuћи све и кидajuћи од уста јадних радника, напредују и слажу исекашарено благо, докле занатлија, коме су капитал две снажне и вредне руке, пропада, а радници самих нечовечних капиталиста остају без насушног хлеба.

Таквим крама које упропашћују с једне стране саме капиталисте, кад се народ већ једном увери о неваљалим производима њихових, а у упропашћују такође с друге стране милијуне сиромашних занатлија и радника и њихове јадне породице — извор је у данашњој друштвено-економној организацији, која допушта да се производња тера без реда и потребе, и да се швиндлерским берзијанским, начином стварају лажне

вредности, које се пре а после морају у своје ништавило растопити. Усљед тога, као што рекох, жалосно је стање поштених и радних породица, које немилосрдно падају као жртва данашњег швиндлерства и конкуренције.

Као што рекох, производња се тера без реда и плана; нико се не обзира на праве потребе друштвене; држава није нашла за добро узети регулацију у своје руке. Производња се налази у рукама појединих; радна снага нарбада потчињена је тим појединим а они се међутим пуштају и на она поља производње, на којима мисле да ће највише заслужити.

Из тога после долази да се један артикл у толико великој количини произведе да много више прелази друштвену потребу, те усљед тога мора се силом растуривати и распродавати. И шта отуда сљедује? Дотичном Артиклу, боље рећи еспапу спада нагло цена испод сваке вредности, те тиме и добрим производима сиромашних занатлија фабрике и радионице махом севатварају и престају радити, а сироти радници остају на сокаку без рада и хлеба и — криза је готова.

Индустријалне кризе дакле постоју усљед сувишне производње. Али оне настају и усљед других, далеко горих и гнуснијих узрока.

Разним папирима, акцијама, ствара берза лажне вредности. Само човечански рад ствара праву вредност, али данашњи швиндлер је измислио да се та вредност може и вештачки

створити. И доиста та вештачка роба неко кратко време заслепљује људе, али се најзад претвара у своје ништа, а лаковерни људи, који су свој криво уштеђени новац поверили таквим швиндлерским заводима и лажним папирима, велим ти људи плаћају своју лаковерност својом материјалном пропашћу. Неколико њих обогате се на најлакши начин, а хиљаде њих пропаду.

Уз то још као узрок придолaze силне крађе што се по разним заводима тако често догађају, па је онда криза готова, иза које се неколицина њих још већма обогате, а маса народа још већма осиромаше.

Врло је тешко избећи или отклонити тај ужас, који с дана у дан све то већма расте, све се већма шири на народном телу. Напоследку такве кризе, које нам често у госте долазе упропашћују нас врло нагло. Па шта да се у таквим приликама ради? Дали да терамо политику, и да се усљед тога цепамо на разне странке са којих нам исто тако грози пропаст, — велим пропаст јер у место да се групишемо у један табор, у једно коло, те тако сви сложимо, да се боље друштвено и економно органишемо и као тврди зид непомично кадри будемо на мегдан стати и одбити од себе кризу која нам тако често долази, ми се цепамо. Ми силом хоћемо да смо либерали, радикали, и шта ти ту још нема од нас, и онда стојимо у расстројству, и онако поцепани један на другог сикћемо и велимо: нећу с њиме, није

мога начела, а овамо и он се гуши под притиском кризе.*)

Не тако браћо моја! Ви који сте у народу од уплива, на вас је да коло поведете, да нас и ако ненамерно а оно бар економно удружите, па да видите онда како ћемо и о политици сасвим други појам имати и тада ћемо се лакше и начелно сложити и не ћемо се цепати на више странака, које добру не води.

При завршетку остаје ми још да рекнем:

Ко дакле неће да му на вратима закуца криза, и кој жели да своје народу користи, тај хоће-неће мора радити на томе, како би се све производње без реда и плана сузбиле, и швиндлерство у великом и малом уништило. Иначе нема нам из данашњег друштвеног каоса излаза и спаса.

Млади Занатлија.

Б. С. А—ћ.

*) У овоме се погледу не слажемо са г. писцем, јер свакоме, који озбиљно мисли о напретку народном, јасно је, да без странака не може бити напретка, јер ако ми сви скрштених руку будемо гледали једну странку, редимо коју данас влада, како без неке љубави према народу своје баца коње у траву у место да се бори за оно што већма и напред да коракне да своје добро новим тековинама обогати — онда заиста нисмо се требали ни родити. Сви народи, и најпречији од нас, поцепани су се у разне странке, од којих је свако бодр стражар над радом друге, и тако мењањем мисли напреднај сузбија назадањак, и тиме крећу цео народ напред, просвећују га и воде га борби од које ће користи имати.

Него нам се чини да је г. писац ово мислио: и ако смо подељени са гледишта националне у разне странке, то у погледу економског удружења и међусобног потпомагања треба да смо сви сложени, ту треба да престану сва начелна трвња, па да опште порадимо на свом бољем напретку материјалном. — Ур.

ПОДЛИСТАК.

СТРАШНА БАРОНИЦА

оригиналан роман

НАШИЊА

(Наставак.)

17.)

„Ја сам милостиви — одговори верни црнац и подигне га.

„Верни Диче! кликну радосно Оливер и братски га загрли. — Шта желиш за ово дело? Ништа што хоћеш, ја ћу ти дати. Ти си ми по други пут спасао живот.“

„Ја ништа не желим, но да вам и од сад веран слуга могу бити и свагда вам помоћи кад год вам до нужде дође — одговори црнац, а у очима му се заблесташе сузе радости.

„Ти си врло скроман верни Диче! прекиде га Оливер гануто и срдечно му стисне десницу. — Од сад ми буди друг — настави у већој радости... А да где си до сад био, већ недеља дана како те нисам видео?“

„Опростите ми што сам био слободан и нисам вас могао за дозволу, да одем да видим кућу мојих родитеља...“

„А зар су ти родитељи живи? запита га Оливер. — Одмах сутра иди по њи и доведи их, па нека с тобом заједно све до своје смрти остану код мене...“

„Они су већ давно умрли заврши црнац, само да задовољи свога господара, да му не би открио тајну, за коју је Оливер тек онда дознао кад је био ван сваке опасности.

Зашто је црнац тајно од њега то нам не би нико умео казати.

Дик је онесвешћен лежао неколико минута на дну оне мрачне јаруге, куда га гусари бацеше. Пајван му је гушио врат, да је, једва дисати могао, а из руку му је лоптила крв. Кад је к себи дошао отвори очи али ништа није могао видети; подиже главу но брзо клоне пошто му је широка прса загушљив ваздух загушљиво, а вода, која је до чланака дошарала, пробла му је хаљине и њега обузе жеља у том страшном гробу. Тако је лежао неко време, тамне мисли му се врале по глави и дуго је премисљао о томе, како је дошао те страшне тамнице. Напоследку дође сасвим к себи и кад је помислио како је дошао ту и чија га је рука тако немилостиво, тако зверски бацала у ту вечиту таму, у тај гроб; да тако кувално погине; као лав рикне, наине се из све снаге, размане рукама и конопца, као да га је ко ножем пресекао, пуче и он је био слободан. Сад брзо одреша и онај пајван, који му је врат стегаво, нагло се подиже и расмотри, да се увери, да ли се може спасти. Брзо извади палидрвце и запали га. Пламен палидрвца је неком бледом светлошћу обасјао јазбину и он виде да је уста само 6 корачаји широка и 8 дугачка. Баца палидрвце, које је већ догорело био и оде до једног зида и поче пучати у њега, да види, да ли је дебло и

да ли га пробити може; но брзо се увери, да би му сав труд узалудан био. Оде до другог зида и до трећег и на његову несрећу нађе, да су сви врло дебели и од самих, већ скамењених цигаља сазидани. Кад дође до четвртог застане мало и као да је чуо неки шум, не дешући стане праслушкивати. Није се преварио. Овај зид је био са стране мора, које је снажно заплускивало, да је црнац могао чути и мислити што је? Плава му је био готов. Брзо дохвати своју гвоздену доронгу, коју су заједно шишке бацали и стране рушати зид. Леден зној га је пробрио док је прву цигаљу извадио и сад са двоструком снагом стане радити. Парчад, од скамењених цигаља су као град падала доле и он је брзо успевао; но како се изненади кад је већ мислио да је слободан — кад му почеше испод ударца варице искакати. Опши и увери се да је то права камен стена, на којој је двор сазидан. За тресутак га изневери нада, и скоро да клоне духом, али кад помисли да ту мора, као какав скот снапати, још једном се прибере и ужасном снагом стане лупати стену. После једног часа радосно кликну, кад му гвозђе проби стену и свеж ваздух звиждући појри унутра. Лице му се разгали и нада, да ће се избавити, удвостручи му снагу и сад још снажније и одушевљеније поче радити. После једног сата толику је рупу направно да се могао провући, што он одма и учани и скочи у море, које га прогута.

Брзо је пливао, али у густој помрчини није знао куда плива и није слазео чамца, који је брзо јурио њему и тек кад је исти само на десет корачаји од њега далеко био, спази га и викне.

„Људи, који у чамцу бежу, одмах узму други иравац и после неколико секунда црнац је био у чамцу, но како се изненади кад се увери, да овај не иде обали, него напратив, као стрела је јурио све даље од ње.

„Окрените чамца. Обала је иза нас — проговори на послетку једном, који је у средина чамца непомично седео.

Кад је овај чуо црчев глас, тргав се и неко време је, као да се улашчио од тог човека, и, тао на онга проговори: „Ми врло добро идемо.“ Затим се окрене осталима и шапне им нешто, нашто се они тако понашештају, да је црнац са свају страна оикољен био и није се могао с места маћи.

Да је било видно ми би опазили самртно бледило на лицу онога, коме се црнац са речима обратио, и како је чисто подскочио с места.

Дик се нашао у чуду. Нека га слутиња обузе и кад је после неколико минута угледао галију где мирно стоји и чека их, викне: „Људи, шта обете самном!.. Ја сам Дик, црнац, а ко сте ви?“

(Наставиће се.)

ИЗВЕШТАЈ

главни варош. представничке седнице,
држана 22. Јула г. г. под председ
ништвом г. великог журана Алек
сандра п. Николчића.

(Саршета.)

1.) Извештај градоначесников за ме
сец Јула 1893. г.

Представ. Хешла: Као усмену не
давно умрлом Александру п. Строчако
вићу негдашњем нашем градоначеснику и у
последње време бившем посланику наше ва
роши, молим, да се усвојењем изрази жало
ње ове општине и да се то у записник
стави.

Пре сам замерао, што се главне скуп
штине крајем сваког месеца држе, пошто
се тешко све запамти, што се прошлог
месеца десило.

Господ. градоначесник, нашао је онда
за немогуће, због мало радене снаге да
се седнице пре сазивају, али се ипак по
стигло, да се могу у половини месеца др
жати. Данас, на моје чуђење, видим, да
тадашња тврђа није истинита била, јер је
радена снага у магистрату она иста, која је
и пре била, па је ето могуће у 3 дана
после прошлог месеца седницу држати. Ово
споменим само зато, да се ова уредба и на
даље задржи а у противном случају, позваћу
се на овај дан.

Надаље примећујем, да г. градоначесник
у свом извештају о оним одлукама, које су
на моје призиве дошле, и које су за нас
важне, да знамо, како се правда код мини
старства дели. Сумњам, да су те одлуке на
особу градоначесника упућене, него су на
општину и ја замерао, што нам се садржина
вештајава. Све одлуке, где стоји: «по
извештају градоначесника» прдошле су, но
једна одлука на лажљив записник још није
приспела. С тога позивам г. градоначесника,
ове а и друге дане одлуке, да их свом из
вештају прикључи.

Градоначесник: Држим, да сам
добро поступио, пошто до сад није био об
ичај одлуке прочитавати.

Представ. Хешла: Тај се обичај хрба
во уукао, јер то спада представништву.

Гренчарски: слаже се са миљењем
предговорника.

Председник: И ја дајем то за
право, али држим, да извештаје, који, градо
начесник министарству поднаша, не спадају
овашо.

Представ. Хешла: Ја сам тим задово
љан, али желим, да се одлуке, које од ми
нистарства дођу унапред прочитавају тим
више, што је градоначесник наш први чи
новник и ми баш желимо знати, како он о
нама реферисе.

Представ. Ротлер: Противу про
читавња одлуке не може приговарати али смат
ра предлог Хешлов у погледу реферате гра
доначесникове изишним, јер пошто долазе
одлуке на прочитавање, то су сви прилози
тамо пригнати.

Закључује се да се све одлуке уз из
вештај приложе.

Под тач. 4. чита се закљадно писмо
месне штедионице, којим је 5000 ф. да
рвала за разне штећевдје.

Под тач. 5. износи се предлог финанси
комисије гледе повишења плате варош. чи
новника и послужатеља.

Представ. Костич: у подужем
говору разлажући своје становиште, налази
да данас не може бити говора о повишењу
плате, већ се може само станарина и служ
бовина дозволити, предаже да се поста по
вести пређе.

Представ. Хешла: Изненађен сам, што
усвојено закону, ипак чиновници у комисију
учествоваду. Протестирају против такозване
статут. комисије, која нема закона оснонца,
протестирају против чиновничких гласова, који
по закону немају права у том питању глас
ати. Није по закону било чиновнике у сед
ници ни позвати и ја сам се с тога, пасив
но и држао. Желим врло, да чиновници од
благоданности представништва зависе и то
има свагда добре сведи. Скупоћа, која се
узима за разлог повишења плата, криви су
сами чиновници, пошто од стране магистрата
није се нигде ништа у интересу благостања
ове општине учинило, за тако што немају
наши чиновници ни појма. Чудита се морам
да на лечнике, није се никакав обзир узео.
Да се статут измени врло је нужно, али
желим пре свега, да се наше финансијско
стање уреди. Предаже се, да се плате по
висе, али о промени статута ни не спомиње

се. Зар је право да и ч. сенатор 30%, на
станарину више добије? Зар да ја тих
30% као порезник платим? Предложите да
нам се смања општински прирез, па ћемо
нас радо боље изплатити. Мислите ли да ће
добре године непрестано да буду? Ја плаћам
воћ 10 година општ. прирез за мој виноград
који ми 3000 ф. доноси — али од тог
времена кошта ме сада 10.000 ф. и тако
иде сваком ко винограде има. Увек се каже:
из сувишка и сувишка, но од куда долазе
исти? Приходи се мењају. Ја сам за варош
сено 30 ф. плаћао, али сам га имао и
за 4 ф. Молим с тога да се плате не
повишују, јер ако то учинимо, мораћемо се
и за пензију побринути, само не знам одку
да све то?

Наш велики законодавац Ротлер
(Ротлер: неправите ружње досетке!) Да
клем господ. п. Ротлер. (веселост и
узвиза) (Ротлер: нисам племић, за вас
само Ротлер). Ја се само с високо пош
товањем влаћам, а то ми не може нико
забранити Ротлер је предложио, да се плат
редом мотивирају, но по мом миљењу у
првом реду морају се наши издатци у обзир
узети. Предлажем с тога да се данас не
узме у расправу, него да се тај предлог
прорачунској комисији на пресмотрење и на
повољни предлог уступи.

Представ. Ротлер: Отворено кажем
да ми тешко пада, да после тако мало што
ваног, стварног и мушког говора Хешловог,
да реч узем, примећујем, да истим трагом
нећу поћи.

Према Хешлу, моје се миљење про
менило, јер се и он у принципу за пови
шење изразио, али обе да су и други ин
тереси очувани. Он би хтео, што једном
руком да, да другом ошт узме. Он је за
повишење, али да се општ. прирез смањи.
И ја смм зато, ал ми је чудновато, да Хешл
само у том случају повишењу одобрава.
Молим да се пређе на расправу.

Представ. Ђ. Петровић: слаже се са
предлогом Ротлеровим.

Представ. Паркајић: говори српски
и потпомаже предлог Хешлов.

Представ. адв. Гренчарски: Пошто
је комисиони предлог уз притисак интереси
ратих чиновника донесен, то не могу за исти
да гласам. Ми се не можемо безобзирно у
издавање од 13.000 ф. упустили јер могу
и неродиче наступити, па одкуда онда да се
то покрије; смм се исе на упробашћење.
Мањештажни чиновници очигледно су за
постављени с тога сам, да се предлог одбије.

Представ. Павков: такође је да се
одбије.

Представ. др. Милосављевић: Чуди
се, како се може о том још говорити,
да а' да плату дамо или не? О том нема
ваше сумње. Моли, да се пређе на специ
јалну дебату.

Представ. Хешла: Мени се пребације,
да сам сувише личан, но ја видим, да ме
Ротлер 17 а Ђона Петровић 7 пути у својим
говорима спомињу! Ко је ту онда личан?

Наш статут није потпуно више; мора се
превнати; наш полицайни статут је такође
труп — почеће се што пре и на њему про
мењивати. Тај приговор, нема ми се опрости,
— али ми морамо пре свега да наше при
ходе добро уочимо, зато мислим, да је мој
предлог праведан. Господо! не стварајмо кр
парију, већ подајмо с поверењем ту ствар
прорачунској комисији у руке.

После овог шшту 20 представника име
нично гласање (услед чега се развила огорче
на и узрјуана дебата, због тог што ће и
чиновници у овом питању да гласаду.)

Председник: изјављује у том слу
чају да мора закон протумачити, по ком, по
његовом миљењу имају чиновници право гласати.

Представ. Хешла и Гренчарски: желе,
да се то у записник уведе. Предузело
се гласање.

Председник захтева — по његовом
схваћању — да и чиновници гласају.

У току гласања изјављују чиновници,
да неће употребити да чине од свог права тако
буде предлог Ротлеров са 30, противу 19.
гласова примљено.

У највећој узрјуаности наусте 19 пред
ставника дворану.

Од ових 19. представника гласало је
13 немаца и 6 Срба. и то ови: Степа Ра
дак, адв. Коста Гренчарски, Коста Милков,
колар, Васа Баначки, Лука Павков и Жива
Паркајић ратар.

С правом се може замерити и оним,
српским представницима, који не дођоше у
седницу где се овако важно питање ре
шавало.

Под тач. 8. подноси се држбени за
писник о подизању здања за реалну школу.

Представ. Ротлер: Веома је чудно
вато, да један подузетник данас 3 000, попушта
за онај посао, за који је при лиценцији
9. процената доплату искао. То се само тако
разумети може, да је онда исти хтео варош.
благајну присилно да оштети. Представништво
треба да се протав таког неослодног поступка
огради, — а што је такав удеган резултат
постигнут, има се само Стефановићу и Ке
шанском, захвалити; они су варош. благајни,
најмање на том здању 7—8000 ф.р.
уштедели. Подузетник К. и његови другари,
ишли су чисто и просто на „шаб“, — с
тога моли, да се држбени записник потврди,
што је једногласно и учињено. —

ДОПИСИ

Сомбор 20 јуна.

Већ ево прође више времена како у овом
цељеном листу не беше гласа из наше вароши
о нашим приликама, те пошто се досад нико
способнији није подузео, да извештава поштоване
читаоце овога листа, нека буде дозвољено мени,
да ја то у будуће обављао будем. Пре свега
ћу да се обазрем на наше поштарско бубре и
недошће „Гуснику“, које се недавно на жалост
баш у Сомбору покренуло. Ових дана се био
пронео глас, да ће престати са издавањем, по
што нема ни 50 претплатника што плаћају, а
старатељи му већ изадише од родољубља, изира
вајући га о свом трошку, но до сад и ако ма
лаквало и жалосно, још се кобља. Даклем су
му материјалне околности у најтежем стању.
Што се пак тиче „сааржине“ му она је испод
сваке критике, и управо тако шандалозна, да се
неда описати, и само редовно праћећи сваки
број може читалац сасвим неистрасно да увиди
да је управо по цело онострано Српство е р а м о т
а, што нам у журналистички екзитира овај
измет. По цело број била ишкрабан само докарним
старима, — лагаријама и погрдама, које се
одnose на суграђане ил, који не спадају у њихо
ву класу, а и не спомињући „с а к а т е“ уводне
чланке, који је још до данас сваки тако глу
наво шаписи био, као да их је какав гимнази
јалац из првог разреда искао. У једном од прош
лих бројева, почео је да подемше са ђацима
из пренавације, разуме се да је то чинио по
жељи Мургула, који је већ тако „дотерао до на
шака“ да које ђак мрзи, не само да им поквар
и оцену издавања, него још извортељује да се
изгрде у „Гуснику“. У њим бројевима диче
нам новонакрете „Стражи“, било је нешто
спомена и о Мургулу, који је држао да му не
дела ђаци изnose на јави ст, те онда код „из
дељних“ искортељује, да се „исац“ у „Гусни
ку“ изгради, — а они безумници „знају“ за си
гурно ко је чега исцац — на онда удри по њему
у „Гуснику“, па тако изгрде стотак ил крива
ни дужна, који о целој ствари нема ни појма.

Што пак они држе, а у првом реду до
вашака дотерали Мургула, да му недела ђаци
изnose на јавност по леговила, то се врло на
рају, а Мургул пак врло ласка себи, јер
у садашњим приликама на Мургула није кадар
ништа написати за штампу, (иа на „Гус
ник“) пошто је већ најчисто о маторио и
излапшо (Види 80 број „Браника“, и 75
број „Новог Времена“) а неколико да му шта
ђаци буду у стању написати. Та ни једно писмо
није кадар ни један у садашњим приликама
људи саставити, ма да се на жалост сваки
сирвања да буде „народни учитељ“ — но то
имају Мургулу да захвале. (Уљозорјемо пошт.
читаоце на „Мургулово предавање“ у „Миро
бији“ где је најверније описано.)

Ето таке детњарије и глумарије ви
ђамо у „Гуснику“ по сваком броју, па сад
поштовани читаоци нека изведе већ само и з
о в о г свести карактеристику тих људи у том
погледу, који су око њега. У једном од прош
лих бројева селч нека „наказа“ људска, па одгов
рајући на један „Стражин“ личис, који је
о Мургулу говорио, нападе једног ни криво
ни дужног приправника, да је он то исцао, на
зивајући га „баланчетом“. На тако што в о њ не
знамо шта да ми кажемо, особито кад узмемо у
обзир, да је то исцао прозвани Двогодица — ду
шовни и телесни богаљ, дакле тај, који је и
ћакнут, а телесно шепав, сав ерлав и
75 центиметера висок, тај другог сме
да назове баланчетом! На оваки покор сваки по
штен човек мора се гушати целом ил класе, и
балавцу в о њ Двогодицу довикнути: Цфуј! По
доста и о њима. Недавно је обављен испит за
„учитељско оспособљење“ у препрандији нам,
којом приликом су проглашени 23 мушка и 34
женско за учитеље односно учитељице. Испит је
текао и добро и рђаво. Не могу а да се овде не
обазрем на управитељне штурдије којих је исп
ит управо смеј изазвао. Он је сам ставао и
питања и отговарао, пошто из његових
предмета ђаци апсолутно не знају — а ово управо
и јесу најглавнији предмети. У исп
итној комисији беше таман људи стручњаци г. г.
местни прота Љ. Букуревић и Никла Максимовић,
који није ни завирно на испите. Ето тако се ради
на онда не треба да се чудимо учитељима који
не буду кадри обављати дужности своје!

За сад нека буде доста други пут ћу на
ставити о другим стварима. Х. Д.

Мостар 26. јула 1893.

Ми овамо живимо тако рећи без икаква ли
јена духовног уживања, остављени смо сами себи.
Нема да нас посети никава позорница дружна,
или друго какво друштво; можда их има, који

би и хтјели, али су овде људи заузети већином
материјалним бригама, нема да их што у тешком жи
воту освесели и развесели. Ту монотонију прекине
кад и кад наше врједно пјевачко друштво.

Тако је и јуче наше друштво држало забаву
на опште задовољство, и ако не без неких
гријешака. Допустите ми госп. уреднице, да пре
ђем цео програм.

„Виенац српских пјесма“ отијеван је
одушевљено и громко; мало је нескладније ишла
друга половина, тамо од „Оро клице...“ Врједно
је да и даље цитирам ову пјесму онако, како
је пјевана, наиме: „Не бој нам се сви тићу,
ми смо с тобом сви тићу (!?!). Не знамо ко је
крив, да се изостани оно „Милетић“, да ли
цензура, или ко други?? Но ипак је публика
дугим шлаудирањем похвалила ово пјевана, јер
је замста у опште узевши лијено отијевана.

Иза овога нам је својим умним гласињем
одекламоваала чедна Константина Чокорјина Зма
јеву пјесму „Цесма“ на опште одобравање, тако
да је изазвала и поздрављена громким „Живјела!“

„Виенац чешких пјесма“ отијевано је
исто онако добро, као и прва пјесма. Једина
омашка била је на крају, а вешто је неаривоно
искао и квартет, кји долази у том „Виенцу“.

При свему том, тако је лијено отијевано, да су
врједни пјевачи на захтевање морали цијељу
пјесму поновити.

У опште би се пјевању имало замјерити,
што још нема оно хармоничке пјелине; поједини
се гласови истичу, што да Бог ме чини као
неко трање. Али велики труд, а овде морамо
стаћи нашег врједног коровоћу госп. Замралу,
туд, који наши пјевачи увјек показују, достојан
је хвале и сврха је овог пута постигнута.

Послије овога одиграна је „Сверва“, шаљив
на игра у 1 чину од Мите Балаћа.

Највише морам замјерити самом избору
комада. Комедији и шали на позорници најмјера
је, да изнесе публици пред очи све зане, рђаве
навике и обичаје дотичног друштва, у ком је та
комедија или шала пошла, гдје их шалом и
сатиром шибла и подмијеху излаже; најмјера је
дакле, да поправаља погрешке дотичног друштва.
У „Сверви“ се изнаша мана младих жена, које
се праве бољешљиве и преко мјере вежне, које
само показују купатила, а кухињу никада, једном
ријечи, које се не знаје окренути у кухињи и
и другим домаћим пословима. Па да ли се ово
може тицати што год нас, гдје се женске још
већином баве домаћим пословима? Да ли дакле
има што да поправаља? Имали му дакле мјеста
код нас? Ако ћемо гледати на тенденцију комада
онда нема. „Сверва“ је написана једино за
Ђевођане, а за нас бар за сад никако. Ово је
требао да имају на уму она госноца, која би
рају комаде; да их не бирају само по наслону,
него боље нека то уступи онима, којима је репер
тоар српског позоршта познатији. Ако је дакле
на срцу сл. одбору, да пр-дставима што год корис
ти публици, да јој њене мисле поправаља, мора се
узврати оно комаде (што спада у шаљиву драм.
књижевност), које одговара нашем животу, гдје
се изnose наше мане и онда ће најмјера бити
постигнута.

Што се тиче самог представљања, прив
ство је одио, као и увјек у оваком комаду г.
Душан Биљки (Мија). Он је био у правој својој
боји, те је сву игру зачинио и поучио остали
недостатак. Само му се мора замјерити сувишка ми
мика и изврћање говора, што кваре смисао. До њега
је одио наша дична гђа Ана Томлиновићева,
та од дуго времена врједна чедница у друштвеној
кошници. Но мало више окретности и живости
не би сметало.

Г. Влад. Радовић (Милан) овог нам је пута
показао, да улоге онаке врсте нису за њега. Мјесто
обичног говора и мужевег понашања, држао
се као у каквом трагичном моменту, а говорио
је с неким патосом, што наравно долази смијеш
но. У колико је у трагичним и краљевским уло
гама управо достојанствен, у толико је неспособ
бан за улоге из обичног брачног живота. По
кривца није његова, него раздвајаца улога.

Од још три улоге понајбоље је одиграла
(јер је најмања и најлакша улога) гђа Љубица
Иванишевићева (Баба Ката), само је тако тихо
говорила, да се једна у десетом реду чуло. Истина
да улога представља бољешљиву старину, али
ипак публика мора чути шта се говори. Гђа
Стака Уљкаова (Јуца) није погодила улогу.
Мјесто оштрог и горопадног говора свекрвина,
чули смо врло тих и вежлив говор. Тако исто
и гђа Вукосава Иванишевићева (Манда) пије
имала оне живости ни окретности, која је у ова
ким улогама потребна, а говор је био без икакве
пластике. Но кад се види како је то с вољом
играно и кад се зна, да су почетнице, мора се
мало кроз прете гледати и одати ми хвалу, осо
бито што дају лијеп примјер нашим осталим
грађанкама.

У опште узевши била је ово пријатна за
бава. Свијета није било бач преуно, јер се мно
ги прибојавоу каци која је јуче пошље подне
почела била промицати, али чим је забава почела,
размакоше се сури облаци, као да и звјездице
хтједоше учествовати у овој лијепој забави.

На крају је још приказана жива слика:
„Бакс Душан Силин на самрти предаје круну
сину Урошу“ уз опште одушевљење. Трипут се
морала дикати завјеса.

На свему овом имамо захвалити нашем
врједном пјевачком друштву, а у првом реду
председнику друштвеном госп. Ристи Иванише
вићу, који се очинском бригом стара о свему.

Изволте примити госп. уреднице ово неко
лико ријечи од срца су, а са добрим најмјерам.

Србин-Херцеговац.

Штовани господине Уреднице!

Као што вам је јављено обављена су
у Горашкој цркви — на име у задужбини

нашега Српскога великана и предака Херцега Стјепана — на дан цара константина и царице Јелене — два свечана чина и то: освештање торња уз исту цркву и парастос Херцегу Стјепану. — Посјетиоца бјеше највише из овог села и вароши као: из Фоче, Чајничка, Рогатице а и лијепо број браће сарајлија којима нека је част и лијепа хвала на лијепог српско православног богодубљу, а који особито знају, да цене и са вољом потпомажу и поштују све српско православне светиње, па ма где оне биле. Знајући да ће многи — као и обично — сваке године — похитати у Чајничке о великој Госпоји на поклоненије св. чудотворној икони Богоматере то не пропуштам — а да их па не само њих него и све друге који пролазе за у Чајничке — не подсетим: да не тожале маљко труда и само један сат времена*) па не се уз пут сврате у задужбину Херцега Стјепана јер и онако сваки кроз Горчаде проћи мора на оно времена што ће у некој кафани себета може отићи први.

Првица је мала и стародревна али за нас Србе — особито ових земаља — красна славна и непроцијенљива, јер она је један споменик — који се ус пркос свију српско-православни турјана и непријатеља — као Српска светиња узправо стотинама година одржала а која и данас на нашу дину и понос — а на жаоког искоришћенијата и атентатора милог Српства поносно се издиже као да довикује: устанице непријатељи Српства не заборајте онамо несте ће ће вам се закратије јер ове земље јесу од памтљиве српске земље а да је тако и мој вам натпис потврђује. За то те молим Србине и српски сине и ви мила сеје Српкиње не заборавите, свратите у задужбину Херцегову и помолите се вишем Богу за покој душе Херцега Стјепана који нам је овај св. храм саградио и са њиме темељ. Српству у нашим земаљама потврдио. Помолите се још Богу да умори српск, кугу «неслогу» а на њено мјесто, да постави љубав и слогу. Помолте се Србине и Српкиње селе у ономе храму кога је ваш великан — чајм се ви именом у цркви поносите — саградио и посветио свому светитељу св. Борђију са натписом над вратима: В (господине) лето 6954 — 1446. за раб Христу богу господин Херцег Стефан издвоих храм сјајатаго великогученика Георгија моле јему да г молит се о њме грешном владице је мојему Христу. — Помолте се Богу у овом храму ће се ваш великан и предак Херцег Стефан прије 447. година молије. Оволико набож за добро, да вас мила браћо и сестрице пред ваш пут у Чајничке на поклоненије св. чудотворној икони Богоматере — узгредно подсетим да и овај свромашни али за нас драгоцијени храм посјетите, а сад врхимо се почетку мога дописа. Прије него што је Горашка Српско прав. црвена општина објавила, да ће држати парастос и освештати торњ обратила је се с молбом нашој (Чајничкој) срп. прав. општини, да ова у име њено умоли нашу оmlадину те да се ова приреми да да код Херцегове цркве једну позоришну прставу у корист фонда црквеног. Наша је општина бесрамно, молбу Горашке општине забацила (из каквог узрока то нека га знају) оне подале душе што општину сачињавају) без да је што оmlадини казала а још мање Горашку општину извјестила те тако ова посљедња не надајући се да би што овако могла једна општина која се издаје за родољубиву (као побогу ова наша чајничка) учинити разашаље позивнице за забаву и кад исте дођу у Чајничке ми се почнемо чудити и распитивати и тако дознадосмо ће зеп лежи. Мјесто што би и чајничка општина требала — да је среће да надстоји како би се што боље Херцегова задужбина новчани средстава добавила, а она јој још предузећа осујећава извржава њене управитеље јавном бламирању; заиста гнусно! Е што ћете им кад су љубици г. Серафимови!

Да је г. митрополит српска мајка као што се издаје питали би га: доклећете госп. митрополите Серафиме гледати твојим љубимцима кроз прете а на штету Српства и српских светиња али овако ми само кажемо да смо ових дана отворили наш препуни нотис из кога ће многи књижевници надопунити његову животну биографију.

Господине митрополите! сад кад нам у Чајничке долазате изволте упитати нашега вице проту или како га у нас другачије зову шта тако митрополије херцеговачке Патријарху на коју се страну литије ово прве води, креће, да ли десно или лијево? Ако је десно; за што је Патријархе ове године на усрсе лијево

*) Велики сат а и мање је доста.

или боље рећи наопано литију окренуо? Те су му се и глуши сељани крстећи се лијеном и десном смејали.

Даље молимо би вас с пријатељске стране ако је икако могуће дозволите мому доброму пријатељу пош. Николи кад се накреше шљивове границе код Стјепана Д. јала код Анта Б. нека у келнерају обавља вечерњу јер да иде у цркву узбрдо му је, па се може свашта догодити на примјер: могао би пасти па би му се просоу овај његов паметни мозак кроз ову рупачу на челу и онда би ми сви јади ковали за његовом памешу и т. д.

До сад сам се увек молије Богу за твој живот и здравље а ако ми ова два посла која вам препоручујем не извршите, звјездунујући призивајућу ромог дабу и молиће га нека вашу праведну душу чува кад је св. Петар са рајски врата поврати нека је он прими у своја наручја и понесе у његове паклене дворе. Бољег мјеста ни онако заслужила није кад узмемо у обзир како ви са вашим љубимцима по Херцеговини правду дијелите и каква расад расађујете међу своје крстијане, особито овдје у Чајничку и Пљевљама. Сад благословите (ако хоћете) довиђена опет овим путем!

Чајничке 21. Јула 1893.

Србин Чајничанин.

НОВОСТИ ИЗ МЕСТА

Краљев рођен-дан. Краљев рођен-дан је и ове године у нашој вароши свечано прослављен на Преображење. У четвртак у вече била је варош осветљена, а музика је свирала по вароши. Том приликом је музика одевирала пред владикиним двором царску химну, и за тим пред станом домобранског пуковника и римокатоличког проте. — На Преображење у 7 сати у јутру одржано је благодарење на вежбањима војничком, којем је присуствовало 2500 домобранаца у парадном оделу. — У 10 сати је одржана у српској саборној цркви свечана служба божја, а за тим благодарење за краља. Службу је одслужио белоцрквански прота Стојадиновић са двојицом свештеника и ђаковом. Благодарење је присуствовало варошко чиновништво и официри. И у осталим црквама одржано је благодарење.

Посета. Српски патријарх Георгије Бранковић, отишао је после седница школског Савета у Мехадју. При повратку из Мехадје посетиће тамшварског и вршачког владику.

Конференција. Председник оvd. занатлијске задруге г Жива Поповић, сазвао је за прошли четвртак конференцију ради утаначења дана вашарског, пошто наш вашар, о Св. Пантелији пада заједно са вашаром тамшварским. Овој конференцији наше заинтересоване занатлије слабо се одазваше, као да се та ствар њих ништа не тиче, јер од позватих 80 занат свега је на конференцију дошло њих 15. Ову нехатност не знамо како да начовемо, кад они (занатлије) сами о интересу њих ном не воде рачуна. Но конференција је ипак одржата, и том је приликом закључено, да се наш св. Пантелијски вашар премести на 8 дана доцније од тамшварског вашара. Овај закључак конференције поднеће се у своје време занатлијској задрузи, а ова ће упутити сл. магистрату на даљи рад. Но по нашем мишљењу, боље би било да је закључено да се овај вашар са 8 дана пре одржи од тамшварског, јер кад народ подмири своје потребе на тамшварском вашару, онда је природно, да ће наш вашар много слабији бити. Разлози неких занатлија на конференцији, да свет нема новца док не посвршава своје пољске послове, ниу основени, јер на вашару не долазе само они што пазаре, но већи део рад је да прода свој мал па по доброј продаји намирује и своју потребу куповином. Но када је 8 дана пре тамшварски вашар, онда ће како продавац тако и трговац похитати у већи град, а ми ћемо са нашим доцнијим вашаром зло проћи. Ми би препоручили нашим занатлијама, да они још једну конференцију сазову и том приликом утаначе да се наш св. Пантелијски вашар са 8 дана раније одржи од тамшварског.

Штандгелд. Наша занат. за- друга обратила се ево већ по други пут на наше варошко претставништво, ради укидања овог намета и овом приликом варошко је претставништво упутило ову ствар финансијској комисији на даљи рад. Наши варошки претставници требали би свакако да пораде на томе да се овај «штандгелд» укине и наше занатлијство овог намета опрости.

Излет са игранком. Овдашња занатлијска младеж приређује данас излет са игранком, у пивари код «Гамбринуса» близу жељезничке станице. Играчи и играчице плаћају за улаз 30 нов., а родитељи бесплатно имају улаз.

Скочио у бунар. Овдашњи резервист, Јован Грос, због своје болести није могао да извршава своју војничку дужност потпуно. Но за то га је претпостављени часник тако казнио и мучио, да је једну досадљиву животицу. Стога скоки у бунар, из ког је извучен још жив. Они који су видели злостављање пријавиће дотичног часника команди. Пошто је ратни министар пре кратког времена издао наредбу, да се не смеју злостављати војници, биће дотични часник за цело строго кажњен. И време је, да се у нашој војсци већ једном учини крај нечовечном мучењу.

Споменик из турског времена. У кући г. Јосе Стефановића (Панчевачка улица бр. 1657) преко од мале цркве нађен је један нишан (камен са турског гроба). Код тог је нишана нађено и људских моштију. То је знак, да је ту некада било турско гробље.

Министријално решење. Као што нам саопштавају, министар је решио, да сви чланови до сада постојеће оиће радничке благодјелнице за помагање болесника, морају прећи у овдашњу среску болничку благодјелницу.

Мајерингин васпитни завод за девојке. Уписивање за 1893. 4. школ. годину отпочеће у овом заводу 14. [26.] августа и трајаће до 21. августа (2. септ.) Школска година отпочиће 21. августа.

Несретан случај. На Преображење о. г. у 10 сати у вече догодио се у механичком театру несретан случај. Приликом приказивања маглених слика (Nebelbilder) експлодирао је један бакрени казан у ком се хидро оксиден правио, те је једном послужитељу разнео читав десни образ. По што је истом прва лечничка помоћ указана послат је у болницу.

Г. Л. Михајловићу. Вашу изјаву донећемо у идућем броју.

ИЗ СРПскоГ СВЕТА.

Организација «Застава» доноси у свом 116. броју позив упућен на све оне срезове и општине које се још организовале нису да то у року од 4 недеље неизоставно учине и о томе председника г. Ђ. Цвејића у Вршцу извести. Они срезови и општине које се за то време не би организовале, сматраће се да нису припадници ред. странке. Ово се чини с тога да би се што пре могао сазвати главни изасланички збор страначки, на коме би се једном за свагда утаначиле наше ствари. Овај позив издао је централни одбор, који је изабран на петровданском збору.

Писму нам из Фоче: 25. Јула о. г. произведен је у чин ђакова наш честити Србин г. Марко С. Поповић — Родољуб, учитељ фочански. У овај свети чин увео га је његово високопросвештенство г. митрополит Серафим Перовић «Ми честитамо нашем дичном Родољубу ово унапређење, са жељом да истраје као прави пријатељ свога народа.»

Уред.

ИЗ БЕЛОГ СВЕТА.

— У Бомбају у источној Индији дошло је до крвавих изгрета између Мухамеданаца и Хиндуса а много је особа рањено. Војска је морала енергично посредовати. Размирица је настала због верских ствари.

Глад у Кини. У покрајини Шанзи у Кинеској напустила је велика глад услед неспрежидне суше. Само у једној вароши умрло је до сада од глади 10.000 људи. Из разних места ступило је до сада 4. милиона фор. Кинески цар приложио је 100.000 а царица 50.000. Осим тога влада је послала 200.000 врећа пшенице, у вредности од милион форнети.

РАЗНО.

Емин-паша. О чувеном путнику афричком, др. Емин-Паша, у последње време проносе се по европском новинарству гласови, час да је погинуо у боју са дивљим прначким племенима у Средњој Африци, час опет да је жив. Факт је да Емин-Паша одавно већ не даје о себи никаква гласа, те већ привлађује мишљење, да мора да није више међу живима. Ту суњу изражава и многогодишњи сапутник и пријатељ Еминог, чувени италијански путник по Африци, капитан Ђ. Казати у писму које је исти написао једном од уредника бечког листа «Н. Са. Пресе». Казати веле у том писму, да су Емина и његов караван по свој прилици напали и убиле оружане хорде арапско-мањемских племена.

Белгијски официр — крадљивац.

У последње доба су многе тужбе стизале купалишној управи у Остенде да за то време, док се купалишни гости купају у мору, не стају ствари и адијари из кабинана. Купалишној полицији би наређено, да будно пазе и на брзо паде подозрење на белгијског официра М. Ф. Непрегтано се пазило на њега и у петак пође им за руком, да га узвуче на делу. Официр се упуцао у кабину једне даме, која се купала на пољу у мору и украј јој из чепа од хаљине новчаник. Цивилни полицајц одвео је официра одмах у купалишни уред, где је преслушан. Он је порицао, али међу тим дође дотична дама и пријави, да јој је укрден новчаник са једним златним новцем од 10 франака с главом Наполеона III. и црном мрљом с друге стране и један новац од 5 франака. Оба новца су нађена у чецу официреру, те га одмах ухапеше. Тај догађај начинио је за Остенде сензацију, јер је поменути официр од најугледнијих гостију. Кажу, да га је на то нагонила карташка страст.

Јавна захвала.

Потписана општина, побуђена родољубивим осјећајима честите браће вршчана, овим јавно захваљује на братској љубави, коју указаше при боловању, смрти и погребу Тривка Оборине, сина крине нам Херцеговине, који се после дугог и тешког боловања пре село 13. јула у вјечност — али не, као у далеком крају, удаљен доста од своје домовине Херцеговине, него, на против, као у своје родном и питомом завичају. Тужна вјест о његовој смрти коснула нас је: али читајући писмо г. Косте Велића и 29. број цијењеног «Вршачког Гласника» довољно је свако утешен, јер разабра да је честито грађанство вршачко Тривка као свога рођенога сина увијек лијепо предустрело а особито, да му је за вријеме боловања очинску помоћ у свако доба пружало и погреб, да му је био веома крапан.

Особита хвала честитом г. Кости Велићу, који је вагда па и овом приликом показао особито очинску љубав према нашим милим Херцеговцима и општини о свему опширно извјестио о боловању, смрти и погребу покојног Тривка — На исти начин захваљујемо славној срп. прав. општини вршачкој, која је приликом потреба на обје цркве дала бесплатно звоногањење; особита хвала преч. госп. Јовану Малуцу, пароху и Димитрију Радовићу ђакову вршачком, који при погребу чинодјелствоваше и госп. Светозару Брашовану, који са својим ђацима отпрати земне остатке Тривкове до вјечног пребивалишта. — Срдачна хвала нека је цијелом грађанству српском у Вршцу, који својим новчаним прилозима помогоше, да сировод што љешне испане, и онима који земне остатке милог Тривка до гроба испрате и оплакаше —

Што сте учинили једном од наше мила браће и нама сте самим учинили. Опет вам браћо и сестре вршчанке фаја на родољубивим, племенитим и узвишеним дјелима!

Српско-прав. Општина

У Мостару, 25. Јула 1893.

Председник:

(М. П.) Лазар Милићевић.

ИЗ КАЗ

Добровољније прилога за Свето-Савску бесједу у Поцрну године 1893.

Приложише ови по 10 фор г. г. Писдор Барон Бенко окружни Предстојник из Мостара Душан Ристић из Трста и Шћепан С. Радош из Поцрња; по 5 фор. Његово Високопросвештенство Митрополит Серафим Перовић, Христифор Михајловић Игуман и Јово Шола сви из Мостара, Петар Николић из

Загреб и Јоса Куртовић из Шапца; по 4 фор. Јовић и Милошевић из Мостара; по 3 фор. Васиљ Милошевић из Поцрња, Лазар Шаренац свјештеник из Влаховића, Сава Медан из Цазина, Јово Мичетановић из Дервенте, Борбо Бурић из Б. Градишке, Шкуљевић и Аничкић из Трета, Јово Тушањанин из Требиња, Ристо Шушић из Сарајева и Теофан Рудан Јеромонах из М. Завале; по 2 фор. Лазар Милићевић, Ристо Иваншевић, Никола Ђоровић и Лазо Бурић сви из Мостара, Његово Високопреосвјештенство Митрополит Герасим Петрановић из Котора, Лазар Поповић из Бјеловеша Дола, Перо Ђоровић, Томо Рагковић, Спасоје Мићић сви из Љубиња, Нико Дамић из Бугојна, Стеван Николаић из Зворника, Његово Високопреосвјештенство Митрополит Ђорђе Николајевић из Сарајева Сава Милошевић, Цвјетко Пешут, Симо Пиштељић сви из Бање Луке, Аћим Папан Перо Мићић оба из Стоца, Јевто Базајић из Ивице, Бетко Турањанин из Невесиња, Васо Видовић из Б. Градишке, Никифор Вујиновић Игуман из М. Завале, Јово Мијатовић из Чавша, Сава Мунишић из Драчева, Миха Брстина из Доњег Храсна и Ристо Јокишић из Попрата; по 1-50 фор. Миле Кучинар из Бурмаза, Шћепан Дугина из Глеђеваца, Видоје Милојевић из Ранковца, Сава Јањић из Љубиња, Никола Јовановић из Б. Круше и Ристо Новомет из Сарајева; по 1 фор. Јовиша Милићевић, Шћепан П. Радош, Симо Милошевић Милош Круљ, Лазар Дугина сви из Поцрња, Никола Богдановић, Перо Комад, Јово Медан, Никола Медан, сви из Убоска, Илија Круљ, из Ранковца, Стево Рељић, Антон Кнежевић Капо, Стојан Бабић финанси; Милан Цвјетковић финанси, Андрија Пуца, Марко Јакић, Бошко Ножица, Сава Симић свјештеник, Лука Радоњић К. Предстојник, Бетко Козић, Лазо Костић, Бошко Чолић, Бошко Бјелић, Бошко Милић сви из Љубиња, Ристо Бјелобриг, Лазар Турањанин, Јово Турањанин, сви из Вођена, Јово Ружић, Јово Богдановић, Миха Покрајчић, Перо Далић, Никола Михајевић Јово Колак, Лука Ивић, Митар Ружић, Јово Куралић, Тодор Михајевић, Вуко Југовић сви из Стоца, Широ Марунић, Ристо Мандрапа, Милинко Мавдрапа сви из Клепаца, Стојан Бурић из Попрата, Митар Мићић, Стојан Караћ, Јован Вукосав, Стеван Ружић Марко Ружић, Миха Дугалић, Ристо Ружић, Миха Ружић, Митар Дугалић, Спасоје Мићић сви из Пошата, Иван Панац из Бурмаза, Симо Ивковић из Добра, Никола Козић из Крајоља, Перо Кољубабић, Митар Јахура Митар Шушић сви из Обзира, Тодор Бумба из Драчева, Перо Јакић из Дубјани, Ристо Буквић, Шћепан Богдановић оба из Катца, Лука Ђордан из Дервенте, Божо Тузулан, Рида Оборина сви из Орашја, Никола Јањић Лазар Рудан, Станко Рудан, Буру Рудан сви из Банчића, Симо Милошевић, Јово Мичета оба из Чавша, Илија Перотић из Чваднице, Ристо Милић из Величани, Никола Базфета оруж. Срђа Иванковић фирер оба са Жегуље, Илија Сулавер из Жабице, Тодор Ђоровић из Крушевице, Шћепан Крунић, Аћим Љубенко, Видоје Павић, Лазо Барбарез сви из Влаховића, Герасим Јовановић Игуман, М. Дужи, Константин Јелача Стражмestar из Беговић Куле, Христифор Малутиновић Јермонах, М. Житомислића, Јован Надаждић из Баљуни, Докић и Пешко, Лазо Шишић, Јово Семиз, Веслав Рјодом, Ристо Ђоровић, Петар Божић свјештеник Тришко Медан сви из Мостара, Лука Јелић, Панац Мандић оба из Бугојна, М. Л. Панаћ из Травника, Исак Жакула порезник из Лијева, Јован Марковић, Јевто Јовановић оба из Д. Тузле, Илија Тановић из Плевља, Коста Максимовић из Шапца, Илија Касић Б. Луке, Лука Ђато из Љубошког, Вујо Вујовић из Бахаћа, Петар Делић из Сана, Моста, и Браћа Мужјевићи из Коњана; по 80 новч. Јово Прело из Љубиња; по 70 новч.: Алекса Шаренац из Влаховића; по 60 новч.: Спасоје Банђур из Убоска и Лозер Стражмestar из Преодоља; по 50 новч.: Никола Дугина, Сава Јарковић, Ристо Јарковић, Ристо Ђого, Спасоје Банђур, Алекса Туз Перо Банђур сви из Убоска, Илија Печељ, Лазо Јањић оба из Ранковца, Васо Круљ из поцрња, Миле Крњак поста фирер, Јован Калембер оруж. Јосиф Божић оруж. Вице Куевић оруж сви са Жегуље; Јован Перинаћ, Ристо Перинаћ, Илија Ковач, Перо Ђого, Сава Церовина, Шћепан Чалић, Буру Ковач сви из Влаховића, Тришко Сорахић, Томо Миљевић оруж. оба из Љубиња, Никола Батинић из Чваднице, Иван Бурић из Котора, Буру Ђого из Преодоља и Илија Мићић из Локава; по

40 новч.: Сава Ђого, Симо Медан оба из Убоска и Т. мо Круљ из Поцрња; по 20 новч. Видоје Радош из Поцрња, Лука Бук и Митар Богдановић оба из Убоска
Сви горе наведени дароватељима срп. правосл. црквено школска општина изјављује најтоплију благодарност.
Поцрње 25 Јула 1893 год.
Срп. прав. црквено школска општина.

Српским школским одборима У Босни и Херцеговини.

Препоручујемо српским школским добротворима у Босни и Херцеговини, да преко наше књижарнице набаве потребне им књиге за школу.
Нарочито пак препоручујемо да набаве „Буквар“ за српске основне школе у Босни и Херцеговини, саставио Мита Ст. Клицин, учитељ. Цена му је 16 нов.
„Читанка“ за други разред српских основних школа у Босни и Херцеговини, саставио Мита Ст. Клицин, учитељ. Цена 24 нов.
„Латиница“ за срп. осн. школе у Босни и Херцеговини, саставио Мита Ст. Клицин, учитељ. Цена 10 нов. Читанка и латиница заједно увезане 32 нов.
Ове књиге је критика као најбоље препоручила. Могу се набавити у књижарници Миливоја Каракашевића у Сомбору или и код нас.
Школски одбори добијају велики радат.
Уредништво
„Врш. Гласника.“

Ц. О. Бр. 146. — 1893.

О П О М Е Н А

Сви они реститељи парохијама, верозаконског приноса и саборски трошкова којима се дуг овај води крајем г. 1892. опомињу се и позивају се, да рестауације својенајдуже до 31 августа о. г. благајаштву вршачке срп. црк. општине измире; јер ће се исте рестауације од 1. септембра т. г. најстрожије и уз 10 проценти трошак на рачун њихов путем оврхе отпочети утеривати.
Исто тако позивају се и они реститељи, који парохијал за текућу годину до сада уплатили нису, да своје рестауације најдуже до 30. септембра т. г. уплате, пошто ће се исте на рачун њихов и уз 5 проценти трошак екзекутивним путем од 1. октобра т. г. почети утеривати.
Из седнице цркв. одбора врш. срп. прав. црк. општине државе у Вршцу 3. 15. августа 1893. г.

Н. Брашован, црковног.
Б. Цвјетиб, председник.

Бр. 3154. 1893.

О Б Ј А В А

Пошто се у некојим европским државама местимично колера појавила и поводом тога што је у Мађарској било неколико сумњивих случајева тробоље, наређује се усљед наредбе високог министарства унутарњих дела бр. 58505/893. следеће:

- 1.) У јавним зградама нарочито у гостионицама, крајмама, кафанама и т. д. треба највећу пажњу обратити на чисто држање дворашта, кошушара, и других просторија; заходе дневно кречним млеком (једна кила креча, 4 литре воде) преливати ђубре пак бар једаред заносити
  - 2.) Заходе приватних станова и дворашта треба поред чистог држања још недељно најмање дваред обезбужавати. —
  - 3.) Поседници гојишта дужни су своје насобане днево обезбужавати, отпадне и ђубре пак заносити. —
  - 4.) Поседници кућа дужни су олуке испред кућа од прљаве и устојане воде очистити. —
  - 5.) Становништво упозорјује се, да незрело и укварено воће не једе, устојану воду не пије, и да се прекомерне употребе силовитих (шипритозних) пића чува, и позива се да докучене случајеве болести који су са повраћањем и проливом скопчани капетанији пријаве. —
- Извршење горњих наређења строго ће власт набуздати а кривце по 7 §. XIV. зак. чл. од 1876 године повчаном глобом од 300 фр. казнити. —
- У Вршцу 27. јулија 1893. год.
Б О Д О
варошки капетан.

С Т Ј Е Ч А Ј.

Упрашњено је једно учитељско мјесто у овдашњој српско прав. основ. школи, што се за попуњење истогоним расписује стечај, да онај које рад ово мјесто заузети нека се тим прије потписаној општини пријави.
Плата годишња 450 фор.; слободан стан и огријев.

Учитељ треба да је бар са добрим усљехом свршио богословију, или учитељску школу, који ће имати осим обичне дужности учитељске — поучавати дјецу у црквено појању, а тако исто и у цркви цјевати.
Исти треба да је Србин православне вјере. —

Молатска нека своје свједоче најдаље до 20 августа поднесу потписаној општини. —

Маглај [на Врбасу] 10 Јула 1893.

Српско прав. цркв. шк. општина.
3—3

Бр. 5889 1893.

С Т Е Ч А Ј.

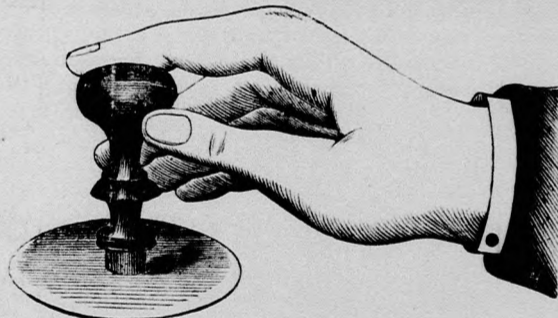
Код муниципалне вароши Вршца упрашњено је место известиоца (референта) варошког сирочадског стола са годишњом платом од 1000. фр. ав. вр., даље место порезног официјала II. класе са платом од 500 фр. и најниже једно а можда и два места за писаре II. класе са платом од 400. фр. —

У смислу I. зак. чл. од 1889. године иншруиране молбенице треба најдуже до 25. августа ов. год. по римском високородном господину великом журану Александру Николићу племенитом од Рудне поднети. —

У Вршцу 7. августа 1893 год.

КАРЛ ВАЈФЕРТ.

Велики бележник,
заступ. градоначевника.

КАСАНОВИЋЕВА ШТАМПАРИЈА, књижара и фаб. каучук штамбиља У ВРШЦУ.

Добила је све потребне
српске књиге за школу

и продаје их по оригиналним ценама.

Поруцбине са стране ваља што пре ушутити.

У својој штампарији прима

СВЕ ШТАМПАРСКЕ ПОСЛОВЕ

у израду и обавља их брзо а јефтино.

ШТАМБИЉИ ОД ГУМЕ (КАУЧУКА)

израђују се врло јефтино. За црквене уреде по пропису, са ликом свена фр. 350.